

บทความเรื่องการเลียงโคนมในประเทศไทย

ตอนที่ ๒ ประเทศไทยจะเลียงโคนมให้แพร่หลายได้อย่างไร

ของ

นายยอด วัฒนสินธุ์

นายสัตวบาลเอก กองส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ กรมปศุสัตว์

สวัสดิ์ ท่านผู้ฟังที่เคารพ

บทความเรื่องการเลียงโคนมในประเทศไทยตอนที่ ๑ ซึ่งเคยบรรยายไปแล้วทางสถานีวิทยุกระจายเสียง ป.ช.ศ. ๘ ในตอนที่ ๑ นั้นได้กล่าวถึงความคิดเห็นที่แตกต่างในระหว่างคนไทยด้วยกัน ฝ่ายหนึ่งมีความเห็นว่าการเลียงโคนมในประเทศไทยไม่ควรทำ ถึงจะทำก็ไม่มีความสำเร็จ อีกฝ่ายหนึ่งก็ว่าควรทำโดยเร็วเพราะประเทศไทยมีทุกอย่างที่เหมาะสมที่จะเลียงโคนม ถ้าหากได้มีหลักการให้ถูกต้อง และลงทุนในขั้นแรกพอสมควร ประเทศไทยจะเป็นประเทศผลิตนมได้ดีแห่งหนึ่ง ซึ่งจะได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของการเลียงโคนมว่า มีความสำคัญในทางเศรษฐกิจของชาติอย่างไรบ้าง ถ้าได้ด้วยกันแพร่หลายจะช่วยให้เกิดการมีความเป็นอยู่ดีขึ้นอย่างไร ถึงแม้จะได้กล่าวไปแล้วในตอนที่ ๑ ก็ตาม แต่ยังคงเห็นสมควรที่จะนำมากล่าวอีกเป็นครั้งที่ ๒ ดังเช่นได้เคย

กล่าวแล้วว่า ประเทศไทยเราขณะนี้ต้องซื้อนมจากต่างประเทศมีหนึ่ง ๆ เกือบ ๔ ร้อยล้านบาท แต่จำนวน ๔ ร้อยล้านบาทนั้นถือว่าน้อยอยู่ เมื่อเทียบกับประเทศสหพันธ์มลายาเพื่อนบ้านของเราที่มีพดเมืองเพียง ๒ ล้านคน เขาต้องซื้อนมจากต่างประเทศถึงปีละ ๘๕๐ ล้านบาท ถ้าคนไทยจะกินนมหรือมีเงินซื้อนมเท่ากับชาวมาลายูขณะนี้ เราจะต้องซื้อถึง ๓,๓๓๐ ล้านบาท เพราะเรามีพดเมืองมากกว่าเขาราว ๔ เท่า อัตราการดื่มของคนไทยขณะนี้ยังต่ำมาก จากการคำนวณของ ดร. เวียร์ว้า ดีซ่า ผู้เชี่ยวชาญทางนมเนยของ เอฟ. เอ. โอ. ประมาณคนละวันละ ๐.๑๕ ถึง ๒ ลูกบาศก์ก็เช่นดีเมตรเท่านั้น อาหารสัตว์ที่ผลิตได้ในประเทศเราเช่น ข้าวโพด เราได้ส่งออกไปขายต่างประเทศด้วยราคาถูก ๆ ถึงเวดดัมเหล่านี้ทำให้คนไทยและไม่ใช้คนไทย มีความเห็นว่าประเทศไทยควรจะได้มีการเลียงโคนม เพื่อ

ผลิตนมขึ้นใช้ในประเทศตัวเองจะเหมาะกว่า
 ในขณะที่เดียวกันก็ยังมีคนไทยดำน้อยดั่งดัย
 และไม่ค่อยเห็นด้วยที่จะทำเช่นนั้น โดยวิตก
 ว่าจะทำไม่ได้ เพราะเราไม่มีโคที่จะให้นม
 ได้มาก ๆ อย่างของต่างประเทศ โคของ
 ต่างประเทศนั้น หรือ กะเคย นำเข้ามาเพียงเมื่อ
 ๒๐ กว่าปีก่อน ก็เลี้ยงไม่ได้ คนไทยเราก็
 ไม่มี ความรู้ในเรื่อง การ เลี้ยง โคนม กัน เลย
 อาหาร สำหรับ โคนม เราจะต้องทำการทดลอง
 กันเสียก่อนเหล่านี้เป็นต้น ข้อวิตกเหล่านี้
 ตามความเห็นของข้าพเจ้าเห็นว่า ไม่ใช่
 อุปสรรคสำคัญในปัจจุบันนี้ และใครจักขอ
 ข้างแจ้งข้อวิตกวิจารณ์เหล่านี้เป็นข้อ ๆ ไป เรา
 จะทำอย่างไรการเลี้ยงโคนมของเราจึงจะมีขึ้น
 ได้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. เราไม่มีโคพันธุ์นม เรามีแต่
 โคพันธุ์งาน เรื่องนี้จำเป็นต้องตั้งข้อโคพันธุ์
 นมจาก ต่างประเทศ เข้ามา เลี้ยงเพื่อ เป็นการ
 ประหยัดเวลา เพราะถ้าหากเราจะทำการ
 คัดเลือกโคพันธุ์งาน ที่เรามีอยู่ และผสมพันธุ์
 ให้กลายเป็นโคให้นมได้เหมือนของ ต่างประ-
 เทศ เราจะต้องเสียเวลาประมาณ ๘๐ ปี
 เป็นอย่างน้อย ขณะเดียวกันเราใช้ตัว
 พันธุ์แท้จากต่างประเทศ มาผสมกับแม่โคพื้น
 เมืองของเราโดยใช้วิธีผสมเทียมเข้าช่วยเพื่อ
 จะได้ลูกผสมที่สามารถให้นมได้วันละ ๗ ลิตร
 เป็นอย่างน้อยขึ้นไปโดยรวดเร็ว ส่วนพวก

พันธุ์แท้ ก็คงรักษาไว้ เพื่อขยาย พันธุ์ และคัด
 พันธุ์ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป การผสมโดยใช้พ่อ
 พันธุ์แท้กับแม่พันธุ์ ชุมทุมอยู่แถวนี้ เท่า
 เคยทำมาแล้ว ทดถ่าน บำรุงพันธุ์ สัตว์ ทาพระ
 จังหวัดขอนแก่น โดยการ ใช้พ่อโคพันธุ์
 บราวส์วิสต์ผสมกับแม่โคพันธุ์ ผสม ชุมทุม อยู่
 เดิม ถูกครั้งที่เกิดมาบางตัวให้นมได้สูง
 ถึงวันละ ๑๖ ลิตรก็มี ตัวที่ให้น้อยก็ยังไม่
 นมได้กว่าวันละ ๗ ลิตรทั้งนี้ วิจัยพบว่า
 เป็นวิธีที่ประหยัดและได้ผลดีวิธีหนึ่ง สำหรับ
 ประเทศที่ยากจนอย่างประเทศไทย ถึงแม้
 จะไม่ใช่วิธีที่ดีที่สุด

ข้อ ๒. เรามีผู้ที่มีความรู้ในการเลี้ยง
 โคนมน้อยคนเต็มที่ เรื่องนี้เราอาจแก้ไข
 ได้โดยการ จัดตั้งสถานฝึกสอนและอบรมให้
 คนไทยที่สนใจ จะทำการเลี้ยงโคนมให้ได้ รับ
 การฝึกหัดและทำด้วยตนเอง คนไทยเราก็
 มีใจใฝ่เก่งเท่าคั้นถึงขนาดจะฝึกสอนให้รู้ไม่ได้
 วิชาอื่น ๆ เราก็ยังเรียนรู้ได้ ตัวอย่างที่
 เห็นง่าย เช่น การเลี้ยงไก่พันธุ์ ต่างประเทศ
 การเลี้ยงสุกรพันธุ์ ต่างประเทศ เคยจนเรา
 ทำได้จนหรือไม่ ท่านผู้ทรงหทัยคงจะเห็น
 จริง ก็เรื่องการเลี้ยงโคนมนี้ ถ้ารัฐบาล
 จะให้ลงทุนตั้งเดิรมบ้าง เชื่อว่าเราก็ต้องทำ
 กันได้ ถึงหากในขั้นต้นอาจยังไม่ดี ต่อไป
 เราก็คงจะทำได้ดีขึ้นเป็นลำดับ

ข้อ ๓. เราควรมีแผนงานและวิธีการ

ตั้งเสริมขยายงานน้อยอย่างเหมาะสม คำนิ
งานโดยผู้ที่มีความรู้ในวิชาการด้านนี้ อย่าง
แท้จริง เพราะการเลี้ยงโคนมเป็นวิชาการ
อีกด้านหนึ่งซึ่งต้องมีการศึกษาเล่าเรียน ถ้า
เราทำได้ทั้งด้านข้อนี้ คือมีสัตว์ให้นม มีคน
เลี้ยงโคนมและมีแผนการดำเนินงาน ที่เหมาะ
สมควร ข้าพเจ้ามั่นใจว่างานนี้คงจะไปรอด

โคพันธุ์นมต่างประเทศที่ส่งเข้ามาเลี้ยง
เมื่อ ๒๐ ปีก่อนปรากฏว่าเลี้ยงไม่ได้ เคยวน
มีอะไรแปลกไปกว่าเดิมหรือจึงทำให้มี
ความเชื่อมั่นว่าจะเลี้ยงได้ เรื่องนี้ขอเรียน
ชี้แจงว่าครังก่อนโน้นมีชอบบกร่องสำคัญต้อง
ประการ คือ

ก. การป้องกันรักษาโรค ยังไม่ได้พอ
ความบกพร่องในเรื่องป้องกันโรคนี้ บกพร่อง
ตั้งแต่เริ่มตั้งซอด้คว คือเราไม่ได้ตั้งคนของ
เราออกไปคัดเด็ก จะเป็นเพราะเราชอบ
เพียงน้อยตัวเกรงจะเป็นการสิ้นเปลืองมากเกินไป
หรือด้วยเหตุผลอื่นใดก็ไม่ทราบ ดังนั้น
โคที่ส่งเข้ามาในสมัยนั้นซอมาโดยมีบริษัทใน
กรุงเทพฯ เป็นตัวแทนส่งเข้ามา เมื่อมา
ถึงเมืองไทย โดยบางตัวเป็นโรคข้อบวม
บางตัวเป็นเต้านมอักเสบ ครั้นเลี้ยงไปไม่
นานทุก ๆ ตัวผลอมลง ๆ ขนหยอง มีแต่หนัง
หุ้มกระดูก ในที่สุดก็ตาย บางทีมีการตรวจ
ซากแต่ก็ไม่ทราบว่า เป็นโรคอะไร ไม่มีห้อง
ชันสูตรโรคอย่างเคยวัน โรคบางอย่างที่

สำคัญ เช่น โรคไฟโรพลาสมาโมซิส ทรินปาโน
โซเมียซิส ก็ไม่มีใครทราบว่ามันเป็นอย่างไร
สัตว์แพทยมีน้อยคนเต็มที ความบกพร่อง
ในการป้องกันรักษาโรค จึงจัดเป็นความบก
พร่องประการที่หนึ่ง ซึ่งไม่ต้องวิตกในขณะ
นี้ เพราะกรมปศุสัตว์มีเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ที่
มีความรู้มากกว่าแต่ก่อน

ข. ความบกพร่องเรื่องการให้อาหาร
เรื่องหนึ่งจุดความเป็นเรื่องสำคัญใหญ่ยิ่ง กว่าเรื่อง
อื่นใดทั้งสิ้น ครังก่อนโน้นการให้อาหาร
โคนม รู้กันแต่เพียงว่า ควรมีโปรตีนดีแทน
คาโบไฮเดรตเท่านั้น วิตามิน แคลเซียม
ฟอสฟอรัสดีแทน เป็นอันว่าพอแล้ว ยังไม่
มีใครทราบถึง ความสำคัญ ของแร่ธาตุอื่น ๆ
ซึ่งร่างกายต้องการเพียงเล็กน้อยก็จริงแต่ขาด
ไม่ได้ ถ้าขาดเป็นเกิดเรื่องใหญ่ แร่ธาตุที่
กล่าวถึงตามภาษานักอาหารสัตว์เรียกกันว่า
“เทรต้อดีเมนต์” มีอยู่ราว ๓๘ ชนิดด้วยกัน
แต่ที่สำคัญมากสำหรับประเทศไทย ซึ่งมัก
ปรากฏอาการขาดในโคที่นำมาเลี้ยงอยู่ทั่ว ๆ
ไปมี ๒-๓ ชนิดคือ ขาดธาตุทองแดง โค
บอดท์ และบางแห่งก็ขาดธาตุสังกะสีด้วย
ดร. ยี. เค. เดวิด แห่งมหาวิทยาลัยฟลอริดา
กล่าวไว้ว่า ขาดธาตุทองแดงและโคบอดท์มัก
จะมีน้อยในดินแถบที่มีอากาศร้อน และฝนตก
หนัก การขาดแร่ธาตุเพียงเล็กน้อย แต่ทำ
ให้เกิดเรื่องใหญ่นี้ ก่าดังเป็นจุดสนใจใน

วงการนี้เคยดังดังทั่วโลก ความเชื่อเก่า ๆ
 ที่ว่าดีดนมเมืองหนาวมาอยู่เมืองร้อนไม่ได้เพราะ
 ทนความร้อนไม่ไหวนั้นค่อย ๆ จางไป กذب
 หันมาเชื่อว่า ความร้อนหนาวไม่ใช่เรื่อง
 สำคัญ มันสำคัญอยู่ที่การใช้อาหาร และ
 อาหารที่ไม่ เคยรู้ว่า มันสำคัญกตายเป็นของ
 สำคัญในเวลานี้ คือ อาหารพวกแร่ธาตุหรือ
 เทรสดีดเมณฑนแหละ ดีดดีดอาหารแร่
 มาจากพืช พืชได้มาจากดิน เมื่อดินขาด
 แร่ธาตุเหล่านี้แล้ว ดีดก็ยอมขาดด้วย
 อย่างแน่นอน หลักฐานยืนยันเรื่องนี้หมด
 แห่งพอที่จะนำมาถ่วงน้ำหนัก เพื่อประคับ
 ปรังคปัญหาที่มนุษย์พึ่งพอดมควรร คือเมื่อทฤษฎี
 ใหม่ที่ว่าความร้อนหนาวไม่สำคัญ มันสำคัญ
 อยู่ที่อาหาร เป็นที่รับรองกันมากจน สถานที่
 ทดลองการเกษตรของมดริรัฐมิสซูรี่ ได้ทำ
 การทดลอง เติงโคฝาแฝด ตัวเมีย พันธุ์ ไฮด-
 ด์ไคน์ในห้องที่มีอุณหภูมิสูง และมีความ
 ชื้นสูงอย่างเดียวกับประเทศร้อนทั้งหลาย เป็น
 พวกที่ ๑ และ เติงในอากาศหนาวธรรมดา
 ใช้อาหารอย่างเดียวกันเป็นพวกที่ ๒ ผล
 ปรากฏว่า พวกเติงในอากาศร้อนหรือ
 อากาศหนาวก็ตาม มันสามารถให้นมได้
 เท่า ๆ กัน การทดลองนี้แสดงให้เห็นว่า
 อากาศร้อน หรือหนาวไม่ ทำให้การให้นมผิด
 แปลกไปเลย ได้มีการประกาศผลในปี ค.ศ.
 ๑๙๕๕ นี้เอง นับว่าเป็นเรื่องใหม่มากใน

วงการนี้เคยดังดังทั้งหลาย เรื่องจริงใน
 ดิงคโปร ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ที่อยาก ได้ให้ฟัง
 คือ บนเกาะดิงคโปรมีฟาร์มเลี้ยงโคนม ชื่อ
 ดิงคโปร เดวีฟาร์ม เติงโคพันธุ์นมจาก
 เมืองหนาว มีพันธุ์เจอร์ซี เกอนซ์ ไฮด-
 ด์ไคน์ และอิดาว่าดาซ้อดชอน นับตั้งแต่
 ปี ค.ศ. ๑๙๓๒ ถึง ๑๙๕๓ เขาได้สร้างห้อง
 เย็นให้โคนมเหล่านี้เพราะเข้าใจกันว่า โค
 จากเมืองหนาวคงจะอยู่ได้ดีในห้องเย็น แต่
 ผลที่ได้จากการเลี้ยงในห้องเย็นคงไม่ทำอะไร
 ให้ดีขึ้น โคไม่ดมบูรณ์ให้มน้อย ผลดม
 ไม่ดีดก ส่งโรงฆ่าดีดเมื่อหมคนมช็อคตัว
 ใหม่มาแทน เป็นเวลาประมาณ ๒๓ ปี ผู้
 จัดการคนเก่าขอตาออกไป คนใหม่มาแทน
 ได้เลิกการใช้ห้องเย็นทันที ปล่อยให้อยู่
 กวางทุ่งตามธรรมชาติ แต่ใช้อาหารแร่
 ธาตุเพิ่มขึ้นให้พอความต้องการ แร่ธาตุที่
 ใช้เพิ่มมากขึ้น คือ ทองแดงและโคบอลต์
 การเลี้ยงโดยไม่ ต้องใช้ห้อง เย็นนี้ ปรากฏว่า
 โคดัด มีสุขภาพ ดี กว่า ครั้ง อยู่ใน ห้อง เย็น
 สามารถให้นมได้มากกว่าเท่าตัว สามารถ
 มีลูกที่สมบูรณ์เป็นแม่โคที่ดัดต่อไป นับว่า
 เขาได้ทำการเลี้ยงโคนมจากประเทศหนาวเป็น
 ผลสำเร็จ โดยการแก้ไขเรื่องอาหาร พุด
 ให้แคบเข้าไปก็คือ แก้ไขเรื่องอาหารแร่ธาตุ
 นั้นเอง มาพุดถึงเรื่องในประเทศไทยเราบ้าง
 ตาม สถานที่ บำรุงพันธุ์ ดีดดีด ของ กรม ปศุสัตว์

เช่นที่ท่าพระ มหาสารคามและเชียงใหม่ มีการเลี้ยงโคนมพันธุ์บราวน์สวิด ซึ่งได้มา โดยส่งมาจากชาวอเมริกันผู้ใจดี ส่งมากมหนึ่ง ชื่อว่า ไฮเพอร์โพรเจกอินคอปอเรตเตด ให้ มาเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๔๙๗ ได้มีการให้อาหาร แร่ เช่น กระดูกป่นและเกลือบ้าง บางตัว ก็มีสุขภาพดีพอใช้ บางตัวก็ยังมีสุขภาพปาน กตาง มาทราบภายหลังว่าส่วนผสมของแร่ธาตุที่ให้นั้น ยังมีส่วนผสมไม่เหมาะสม และได้เปลี่ยนส่วนผสมใหม่ให้มีธาตุทองแดง และโคบอลต์สูงขึ้นอีก ขณะนั้นพบว่าทุกตัว มีสุขภาพดีขึ้น มีลูกหลานให้เราเห็น บาง ตัวให้นมได้สูงถึงวันละ ๑๘ ลิตร ขณะนั้น ย้าย มาเลี้ยง ที่สถานีบำรุงพันธุ์ สัตว์ ทบกวาง จังหวัดสระบุรี และอีกแห่งหนึ่งคือบริษัท เอดฮาร์ เควีฟาร์ม ที่ชดบุรี ได้ส่งโคพันธุ์ เรดเคน จาก เดนมาร์ค มาเลี้ยงที่อำเภอบาง ตะมุง หลังจากที่ได้ซื้อคนมาถึงเมืองไทยได้ ประมาณ ๕ เดือนก็เริ่มมีอาการไม่ปกติ คือ ผอมลง ขนหยาบ กินอาหารน้อยลง ให้ นมลดน้อยลงจากวันละ ๑๔-๑๕ ลิตร ลงมา เป็น ๓-๔ ลิตร บางตัวซาหลังไม่มีแรง อาการดังกล่าวนี้ เป็นอาการของสัตว์ที่ขาด อาหารแร่ธาตุพวกทองแดงและโคบอลต์ เจ้า ของฟาร์มได้ มาขอความช่วยเหลือ จากกรม ปศุสัตว์ เจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์และผู้เชี่ยวชาญ เอฟ. เอ. โอ. ที่มาประจำ

กรุงเทพ ฯ ได้ไปให้คำแนะนำโดยให้ใช้แร่ ธาตุเพิ่มในอาหารประมาณ ๒ เดือน หลัง จากที่ได้รับอาหารแร่ธาตุ โคฝูงนี้ก็กลับมี สุขภาพดีตามเดิม และอยู่มาจนบัดนี้ได้ตั้ง ซ้อเพิ่มมาอีก ๕๐ ตัว สถิติการให้นมของ โคนมพันธุ์ เรดเคนที่บริษัท เอดฮาร์ เดียงไว้น ในการให้นมครั้งที่ ๑ เฉลี่ยหมดทั้งฝูงคงได้ นมตัวละ ๒๕๐๐ กิโลกรัม ใน ๓๐๕ วัน ทั้งๆที่โคฝูงนี้ป่วยเนื่องจากขาดอาหารแร่ธาตุ อยู่ประมาณ ๓ เดือน เชื่อว่าในครั้งต่อมา คงจะให้ได้มากกว่า ๒๕๐๐ กิโลกรัม เป็นแน่ ดูโคเรดเคนที่เกิดในเมืองไทยมีอัตราเติบโต เท่าๆกับที่อยู่ในเดนมาร์ค สามารถให้นม ได้ประมาณวันละ ๑๔ ลิตร ดังนั้นข้อวิตก ที่ว่า โคพันธุ์ นมจากเมืองหนาวเลี้ยงไม่ได้ ในเมืองร้อน จึงเป็นอันว่าไม่ควรต้องวิตก อีกต่อไป ถ้าเราได้ให้อาหารโดยถูกต้อง และครบถ้วนตามความต้องการของสัตว์ชนิด นี้แล้ว ปัญหาเรื่องคนไทยไม่มีความรู้เรื่อง การเลี้ยงโคนมขณะนี้ กระทรวงเกษตรได้ เตรียมการ ดัดแปลงสถานี บำรุงพันธุ์ สัตว์ ทบ กวางให้เป็นสถานเลี้ยง โคนมเพื่อใช้เป็นที่ สถาน ที่สำหรับ ฝึกชาวกสิกรให้ มีความรู้ ความช้- ชาญในการเลี้ยงดูโคนม รุ่นแรกนั้นคาดว่า จะฝึกสมาชิกกนิคมสร้างตนเอง พระพุทธบาท ให้เป็นผู้เลี้ยงโคนม และจะจัดนิคมสร้างคน เอง พระพุทธบาทเป็นแหล่งผลิตนมแห่งแรก

ขณะนี้ได้เริ่มย้ายโคนมที่รวบรวมไว้จากขอนแก่น มหาสารคามและเชียงใหม่มาไว้ที่บึงกาฬ จัดสร้างแปลงหญ้าและโรงรีดนมขึ้นเพื่อทำที่บึงกาฬให้เป็นที่ฝึกการเลี้ยงโคนมคือทำไปเท่าที่มี และได้เสนอโครงการต่อรัฐบาล เพื่อของบประมาณ ปีละ ๒ ล้านบาท เพื่อใช้เป็นทุนสมทบกับเงินทุนของสหประชาชาติคนละเท่าๆ กันเป็นเวลา ๕ ปีตามแผนการ ๕๖ พร้อมทงขอผู้เชี่ยวชาญจาก เอฟ. เอ. ไอ. มาช่วยเห็ดือร่วมดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์ ถ้าหากโครงการนี้ได้รับความเห็นชอบทุกฝ่าย งานนี้ประมาณว่าจะเริ่มในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ นอกจากผู้เชี่ยวชาญของ เอฟ. เอ. ไอ. แล้ว ยังมีรัฐบาลเยอรมันนี้ตะวันตก จะตั้งผู้เชี่ยวชาญทางการเลี้ยงโคนมมาช่วยสำรวจและให้คำแนะนำตามคำขอร้องของ ฯพณ ฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร ซึ่งได้ขอร้องไว้เมื่อครั้งไปราชการในทวีปยุโรป นอกจากการเลี้ยงโคนมกระทรวงเกษตรได้มีนโยบายจะตั้งซอกกระบือพันธุ์ นมเข้ามาเลี้ยงขยายพันธุ์ด้วย เชื่อว่าจะเป็นประโยชน์มากแก่ประเทศไทย ฯพณ ฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร ได้มีบัญชาให้ กรมปศุสัตว์ เตรียม สถานที่บำรุงพันธุ์ สัตว์ที่ถูกต้องไว้เป็นสถานที่เลี้ยงกระบือพันธุ์ นมแล้ว

มีผู้สงสัยกันมากกว่า ถ้าเราจะผลิตนมขึ้นเองในประเทศไทยจะสู้ราคามันที่ส่งมาจากต่าง

ประเทศไหวหรือ ชาวเขาคิดว่าตราบโคที่ฝนยังตกแต่ก็ยังออก การปลูกพืชอาหารโคนมยังทำได้อย่างมีปัจจุบันนี้ และราคามันจากต่างประเทศราคาไม่ลดลงไปกว่านี้ เราจะต้องสู้ราคามันต่างประเทศได้แน่ ท่านผู้เชี่ยวชาญทั้งหลายกำลังตั้งความเห็นว่า ราคามันในตลาดโลกจะต้องสูงขึ้นในอนาคต เพราะอัตราการเกิดของพดเมืองทั่วโลกสูงกว่าอัตราการผลิตอาหารมากจนเป็นที่น่าวิตก ทางนมผงที่เมื่อไม่กี่ปีก่อนถือกันว่าเป็นของดินตลาดแต่เวลานี้ไม่ใช่ของดินตลาดเสียแล้ว ความหวังในเรื่อง การ เลี้ยง โคน ม ใน ประเทศไทย กำลังจะเปลี่ยน จากความ ผันมา เป็นเรื่องจริง หวังว่าเรื่องนคง จะเป็น ชำวดี สำหรับ คนไทย เป็นอันมาก ที่อยากจะเห็นประเทศไทยเรา ได้มีการผลิตนมขึ้นใช้เอง เพื่อผูกฐานะทางเศรษฐกิจของชาติ เพื่อสุขภาพอนามัยของชาวไทยทั้งมวล และเพื่อความอยู่ดีกินดีของพี่น้องชาวไทย ผู้เป็นกระดูกสันหลัง ของชาติ ในอนาคต หวังใจว่าแผนงานการเลี้ยงโคนมอันเป็นงานของชาติจะได้รับการสนับสนุนด้วยดีจากพี่น้องชาวไทยโดยทั่วกัน ขอให้พวกเราหวังไว้ด้วยว่า โครงการผลิตนมของประเทศไทยจะได้เริ่มงานก่อนที่มัน จะสาบสูญไป ท่านผู้สนใจ ทั้งหลาย คงจะ ติดตาม บทความ เรื่อง การ เลี้ยง โคน ม ใน ประเทศไทย ตอน ๓ ต่อไป.

สัตว์ศักดิ์

บทความเรื่องการเลี้ยงโคนม ตอนที่ ๓

โคนมมีความสำคัญในทางเศรษฐกิจอย่างไร

ของ นายยอด วัฒนสินธุ์

นายสัตวบาลเอก กองส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ กรมปศุสัตว์

(ออกอากาศ ๔ เมษายน ๒๕๐๔ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย)

สวัสดี ท่านผู้ฟังที่เคารพ

ในครั้งก่อน ๆ ได้บรรยายถึงความสำคัญของการเลี้ยงโคนมในประเทศไทยไป
แล้ว ถัดนี้มีผู้สนใจอยากให้แข็งแรงข้อข้องใจว่าในต่างประเทศเขาพยายามเลี้ยงโคนม เหตุใด
เราต้องเห่อตามเขาด้วย ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอเรียนขแรงเรื่องนี้ให้ทราบดังต่อไปนี้

การเลี้ยงโคนมมีความสำคัญแก่มนุษยชาติอยู่เป็นอันมาก หลังจากที่มนุษย์เรารู้จัก
การจับสัตว์มาเลี้ยงไว้เป็นอาหารและใช้ทำงานตากเช่นต่าง ๆ แล้ว มนุษย์ก็เริ่มรู้จักแบ่งนม
จากแม่โคซึ่งความจริงมีไว้สำหรับ ให้ลูกโคมากินเป็น อาหารเลี้ยงเอง เป็น เวदानานมา แล้วกว่า
๖๐๐๐ ปี การคิดแปดงโคให้ได้นมมากกว่าธรรมดาได้เริ่มทำกันมาเมื่อประมาณ ๔๐๐ ปีมา
นี้ และมาเจริญอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้นเมื่อประมาณไม่ถึง ๓๐๐ ปีนี้เอง เช่น ประเทศเดนมาร์ค
ซึ่งนับว่าเป็นประเทศที่มีการเลี้ยงโคนมเจริญมากประเทศหนึ่งในโลก เมื่อ ๘๐ ปีก่อน ถ้า
โคตัวใดในเดนมาร์คให้นมได้ถึงวันละ ๕ ดิตร จักว่าโคตัวนั้นเป็นโคนมที่ดีเลิศตัวหนึ่ง แต่
เวลานี้โคนมเดนมาร์คตัวไหนให้นมได้ถึงวันละ ๓๐ ดิตร ยังจัดว่าเป็นโคนมขนาดธรรมดา
ชั่วเวลา ๘๐ ปี การเลี้ยงโคนมของเดนมาร์คเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว โคนมของเดนมาร์ค
สามารถให้นมได้มากกว่าแต่ก่อนถึง ๖ เท่า จะเห็นว่าเขาได้ทุ่มเทความพยายามและทุนรอน
ไปอย่างได้ผล การที่ทั่วโลกพยายามเลี้ยงโคนมกันมากเพราะเหตุผลหลายประการ อาทิ เช่น

๑. นมเป็นอาหารมีประโยชน์ต่อร่างกาย ไม่มีอาหารใดจะเทียบเท่า

๒. การเลี้ยงโคนมจะได้ทั้งนมและเนื้อ หลายประเทศในยุโรปจึงเลิกการเลี้ยงโคเนื้อ
คงเลี้ยงแต่โคนมอย่างเดียว ดูโคนมตัวผู้เติบโตเร็วกว่าดูโคพันธุ์เนื้อทุกพันธุ์ เท่าที่ทดลอง

กันมาแล้ว โคนมิใช่เป็นโคเนื้อใดต่ออย่างไม่มีปัญหา

๓. มูตของโคนมิใช่เป็นปุ๋ยบำรุงดิน ทำให้ดินมีความสมบูรณ์ได้อยู่เสมอ

๔. โคนมทำเงินให้เจ้าของมากกว่าโคเนื้อในเนื้อที่เท่า ๆ กัน ประเทศกสิกรรมที่มีการเลี้ยงโคนมมากจึงมีผลิตผลจากการเกษตรสูงกว่าประเทศที่ไม่มีเลี้ยงโคนม

ในสมัยที่ประเทศไทยกำลังมุ่งที่จะพัฒนาการทางเศรษฐกิจของประเทศ การส่งเสริมให้ประชาชนคนไทยรู้จักการเลี้ยงสัตว์ให้นม จึงเป็นเรื่องสำคัญควรได้รับความสนใจ เพราะสัตว์ให้นมทุกชนิดมีค่าทางเศรษฐกิจสูง ประเทศที่ทำการกสิกรรมทุกประเทศต้องมีการเลี้ยงโคนมกันทั้งนั้น ชาวนาในสหรัฐอเมริกาเลี้ยงโคนมกันประมาณ ๘๖ เพอร์เซ็นต์ พดเมืองของโลกกำลังเพิ่มมากขึ้นเกินกว่าอัตราการผลิตอาหาร มนุษย์เราจำเป็นต้องพยายามผลิตอาหารให้มีปริมาณและคุณภาพสูงในเนื้อที่เท่าเดิมด้วยวิธีการที่ประหยัด อาหารส่วนใหญ่ของโคนมก็คือ หญ้า และหญ้าม้อยทั่วไป มนุษย์กินหญ้าไม่ได้จึงต้องอาศัยสัตว์ทากินหญ้าทั้งหลายช่วยเปลี่ยนหญ้าซึ่งเป็นของที่มีราคาถูกกลายเป็นอาหาร วิธีการนับได้ว่าเป็นความฉลาดอย่างยิ่งของมนุษย์ ทำให้มนุษย์ได้อาหารดีมากขึ้นด้วยราคาถูก นวัตกรรมอย่างนี้ที่คนไทยเราไม่ค่อยสนใจที่จะชวนช่วยในเรื่องนี้ตลอดมา อาจจะเป็นเพราะว่าเมืองไทยเรามีข้าวในนา มีปลาในน้ำบริบูรณ์ ทำให้ไม่ต้องชวนช่วยในเรื่องอาหารนมเราก็อยู่กันได้ และประการที่ต้องอาจจะเป็นเพราะเราเคยเลี้ยงกันมาบ้างแล้ว แต่ไม่ค่อยจะได้ผลเนื่องจากขาดความรู้ความชำนาญ แต่มาสมัยปัจจุบันคนไทยเริ่มรู้สึกได้ว่า ข้าวในนา ปลาในน้ำ เริ่มหายากและมีราคาแพง คนไทยจะต้องชวนช่วยหาอาหารโปรตีนอย่างอื่นมาแทนปลาและของที่จะมาแทนนั้นควรจะเป็นนมมากกว่าอย่างอื่น นมมีคุณภาพทางอาหารสูงกว่าอาหารโปรตีนทั้งหลาย แต่ขณะนั้นนมในเมืองไทยยังมีราคาแพง เป็นอุปสรรคสำคัญตามรายงานของคูโรดี้ ปรากฏว่าอาหารนมในเมืองไทยมีราคาสูงเป็นที่ ๔ ในโลก เพราะต้องซื้อจากต่างประเทศ ครอบครัวยังต้องซื้อนมจากต่างประเทศอยู่ คนไทยก็ยังจะต้องเห็นว่านมเป็นของแพงและฟุ่มเฟือย แต่ขณะเดียวกันในต่างประเทศเขาถือว่านมเป็นของถูกและจำเป็นคือ ถูกกว่าเนื้อสัตว์ประมาณ ๔ เท่า อย่างนี้ในประเทศที่มีการเลี้ยงโคนมมาก เช่นในฮอลแลนด์ หรือเดนมาร์ค ดังนั้นเขาพยายามชักชวนให้ประชาชนดื่มนมให้มาก ๆ คนไทยเราส่วนใหญ่ใช้นมได้ในน้ำชากาแฟ แต่ถ้าจะชอนนมมากินกันอย่างจริงจังก็ต่อเมื่อหายจากเจ็บป่วยใหม่ ๆ หรือ

ร่างกายไม่แข็งแรง จำเป็นต้องบำรุงร่างกายให้สมบูรณ์ตามคำแนะนำของแพทย์เท่านั้น ถ้าเรารู้จักเลี้ยงโคนม ผลิตนมได้เองแล้ว ปัญหาเรื่องนมแพะก็จะบรรเทาตามลำดับ ธรรมชาติได้สร้างนมขึ้นมาเพื่อเป็นอาหารชั้นเยี่ยมคือย่อยง่าย มีคุณภาพดีเป็นประโยชน์แก่ร่างกาย คนหรือสัตว์เกิดใหม่ ๆ กินอะไรไม่ได้เลย แต่กินนมได้อย่างเดียว จึงไม่ต้องสงสัยว่า นมต้องเป็นอาหารที่ดีที่สุด ย่อยง่ายที่สุด ไม่มีอาหารอย่างอื่นใดจะเทียบเท่าได้ นอกจากนั้นจากการทดลองค้นคว้าของนักวิทยาศาสตร์ทางการอาหารได้ค้นพบว่านมช่วยให้การย่อยอาหารโปรตีนชนิดอื่นจากพืชที่เรากินเข้าไปให้เป็นประโยชน์แก่ร่างกายเราได้มากยิ่งขึ้น ดังนั้นนมจึงมีประโยชน์สองต่อ คือ นมที่กินเข้าไปก็เป็นประโยชน์แก่ร่างกายโดยตัวมันเองและซ้ำยังไปช่วยให้อาหารอื่น ๆ ที่กินเข้าไปเกิดประโยชน์แก่ร่างกายมากยิ่งขึ้น การค้นพบความจริงนี้ ดร. กมลดา ไชโยนี้ เมืองบอมเบย์ อินเดีย เป็นผู้ค้นพบและเป็นเรื่องที่ยอมรับกันโดยทั่วไป

คนไทยมีอาชีพทางการกสิกรรม ส่วนมากต้องเลี้ยงโคกระบือไว้ใช้งานอยู่แล้ว ถ้าคนไทยเราจะเอาอย่างคนอื่นเขาบ้าง เช่น บางประเทศในยุโรป ทุกประเทศที่มีการกสิกรรม เขาต้องเลี้ยงโคนม แทนที่เราจะเลี้ยงโคกระบือตัวผู้ไว้ใช้งานอย่างเดียว เปรียบมาเลี้ยงโคกระบือตัวเมียไว้ใช้งานและรีดนมด้วย วิธีนี้โคกระบือที่เลี้ยงไว้จะเป็นประโยชน์มากขึ้น เรื่องนี้ได้มีการทดลองที่เมืองบังกาลอร์ ประเทศอินเดีย พบว่าแม่โคที่รีดนมพร้อมทั้งใช้ให้ทำงานไถนา ดากเช่นด้วย จะแข็งแรงและให้นมได้มากกว่าแม่โคที่เลี้ยงไว้รีดนมอย่างเดียวโดยไม่ใช้ให้ทำงาน วิธีนี้ใช้กันมานานแล้วในยุโรป แม้ปัจจุบันนี้ในประเทศเยอรมันี่บางส่วนของยังใช้โคนมทำงานไถนาโดยเฉพาะพวกชาวนาที่มัตตอนอย ๆ ดังนั้นการใช้ตัวเมียเพื่อไถนาและรีดนมคงจะเป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยเราเช่นเดียวกัน

โคนมต้องกินอาหารมากเป็นธรรมดาอยู่เองที่มันจะต้องถ่ายมากเช่นเดียวกัน มวลของโคนมใช้เป็นปุ๋ยสำหรับบำรุงดินได้เป็นอย่างดี โคนมตัวหนึ่ง ๆ ถ่ายมูลประมาณ ๓๐ ถึง ๔๐ กิโลกรัม โคพื้นเมืองเราถ่ายมูลเพียงวันละประมาณ ๗ ถึง ๓๐ กิโลกรัมเท่านั้น ซ้ำยังเก็บรวบรวมไว้ได้น้อยเต็มที เพราะเราปล่อยมันไปตามทุ่งตามป่า แต่ถ้าเรามีการเลี้ยงโคนม โคนมเหล่านี้จำเป็นต้องเก็บไว้ในเขตบ้าน เราก็จะได้ปุ๋ยจากโคนมเต็มที ดินของเราก็จะสมบูรณ์อยู่ตลอดไป ถ้าเรารู้จักเก็บมูลโคนมหมักไว้กับเศษหญ้าหรือเศษฟางทำอย่างที่เราเรียกว่าทำปุ๋ยหมักก็ยิ่งดี

ดูโคที่เป็นตัวผู้เหลือจากใช้ผสมพันธุ์ ก็จะใช้เป็นโคเนื้อหรือใช้งาน หรือขายได้

เงินเป็นรายได้อีกทางหนึ่ง ทำให้ผู้เลี้ยงได้ทั้งนมและเนื้อ เป็นการยิงนกสองตัวด้วยลูกปืนลูกเดียว

เราจะได้โคนมที่ให้นมมาก ๆ มาจากไหน

การที่จะได้โคที่ให้นมมากมาเลี้ยง สำหรับประเทศไทยเราขณะนี้อาจทำได้ ๓ วิธี คือ วิธีที่ ๑ คัดเลือกโคพื้นเมืองของเรา ที่มีลักษณะดี มีแนวโน้มว่าจะให้นมดีกว่าตัวอื่น มาผสม คัดเลือกและเก็บตัวที่ให้นมมากไว้ทำพันธุ์ ทำการคัดเลือกไปนาน ๆ อีกประมาณ ๘๐ ปี หรือ ๑๐๐ ปี เราก็อาจได้โคที่ให้นมได้มากเหมือนของต่างประเทศ แต่ขณะเดียวกันเราจะต้องรู้จักวิธีให้อาหารให้ได้อย่างที่เขาทำกัน วิธีนี้ย่อมต้องใช้เวลานานดินเปิดต้องมากนับว่าไม่ใช่วิธีที่ดี

วิธีที่ ๒ ทำโดยซื้อโคพันธุ์นมจากต่างประเทศมาเลี้ยงขยายพันธุ์ แต่วิธีนี้ต้องลงทุนมาก และโคที่ซื้อจากต่างประเทศนี้ มักจะไม่มีภูมิต้านทานต่อโรคในบ้านเราเหมือนอย่างโคพื้นเมือง จำจะต้องดูแลรักษาให้ดี วิธีนี้เปิดต้องเงินมากสำหรับซื้อ แต่ยงดินเปิดของน้อยกว่าวิธีที่หนึ่ง การเลี้ยงจะต้องระมัดระวังมาก แต่ถ้าสามารถทำได้ วิธีนี้นับว่า เป็นวิธีที่ดีสุด วิธีนี้เหมาะสำหรับผู้มีความชำนาญงานน้อยอยู่แล้ว

วิธีที่ ๓ ใช้พ่อโคพันธุ์นมจากต่างประเทศมาผสมกับแม่โคพื้นเมืองของเรา โคตัวเมียพันธุ์ผสมที่เกิดจะให้นมได้มากพอใช้ คือ วันหนึ่งอาจให้ได้ประมาณ ๘ ถึง ๑๒ ลิตร วิธีนี้เหมาะกว่าวิธีที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งสองวิธี คือ ลงทุนน้อยและได้ผลเร็วพอสมควร การผสมเราอาจจะใช้การผสมเทียมเข้าช่วยจะทำให้ได้ผลเร็วยิ่งขึ้น และป้องกันการติดต่อโรคได้ดี

การผสมเทียมคืออะไร

การผสมเทียมคือการนำเอาน้ำเชื้อของตัวผู้ไปฉีดเข้าตัวเมียในเวลาที่เหมาะสม ทำให้ตัวเมียตั้งท้องและคลอดลูกออกมาตามปกติ อย่างเดียวกับการผสมตามธรรมชาติ กรมปศุสัตว์ได้เริ่มงานนี้แถวจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี ๒๕๐๐ โดยการนำพ่อโคพันธุ์นมมาผสมกับแม่โคพันธุ์ไทยของเรา นับว่าเป็นวิธีที่ดี เวลานี้ได้เริ่มทำที่ในกรุงเทพฯ และราชบุรีอีก และได้ผลกำลังเป็นที่นิยมกันมากจน เราเป็นประเทศที่ยากจนไม่มีเงินมากพอที่จะไปซื้อแม่โคนมพันธุ์แท้ราคาแพง ๆ จากต่างประเทศมาเป็นจำนวนมาก ๆ แต่เรามีแม่โคพื้นเมืองเป็นจำนวนมาก

อยู่แล้ว ตัวหนึ่งราคาไม่กี่ร้อยบาท เมื่อผสมให้โคได้ลูกจากพ่อโคพันธุ์นมแล้ว ลูกตัวเมียพันธุ์ผสมที่เกิดขึ้นจะให้นมได้อย่างต่ำวันละ ๗ ลิตร ถ้าจะขายเพียงราคาดีตรละ ๓ บาท ก็จะได้เงินวันละกว่ายี่สิบบาท แต่ถ้าได้ลูกผสมตัวผู้ ลูกผสมตัวผู้จะเป็นโคที่โตเร็วกว่าโคพื้นเมืองเรามาก ขายเป็นโคเนื้อได้เงินไม่ต่ำกว่าสองพันบาทเมื่ออายุ ๒ ขวบ หรือใช้ทำงานตากเช่นได้ดั่งมีแรงเท่า ๆ กับกระบือของเรา มีคนไทยจำนวนมากที่เข้าใจผิดว่า โคที่ใช้ตากเช่นจะต้องมีหนอกใหญ่อย่างโคอินเดียจึงจะใช้ตากเช่นได้ดี ความจริงกระบือของเราที่ไม่มีหนอกแต่ก็คงใช้ตากเช่นได้ดีอยู่ ดังนั้นเรื่องมีหนอกหรือไม่มีไม่ใช่เรื่องสำคัญในการจะใช้ตากเช่น สัตว์ตัวโตย่อมมีแรงมากกว่าสัตว์ตัวเล็กเป็นธรรมดา

เท่าที่กล่าวมาแล้วนี้ ท่านผู้ฟังอาจพอเห็นได้ว่า การเลี้ยงโคนมเป็นเรื่องที่ควรจะได้รับการส่งเสริมให้แพร่หลาย เพราะมีแต่ประโยชน์ไม่มีโทษอย่างใด แต่บางท่านยังอาจสงสัยว่าเราอาจเลี้ยงไม่ได้ เพราะเรายังไม่มีโคนมที่เหมาะสมกับดินฟ้าอากาศของเรา โคนมจากต่างประเทศที่เราซื้อมาอาจจะไม่ให้นมอย่างหวัง หรือเลี้ยงไม่รอดเอาทีเดียว เรื่องนี้ขอขแจ้งว่าไม่ว่าจะทำอะไรในระยะต้น ๆ เราอาจต้องพบอุปสรรค และปัญหาต่างๆ ประการ เราจำเป็นต้องทดลองทำดูและศึกษาหาทางแก้ไขอุปสรรคต่างๆ ที่จะได้ก่กันขึ้น จนบรรลุถึงความสำเร็จจนได้ แต่ถ้าหากเราไม่ลงมือทำเสียเลยย่อมเป็นสิ่งที่แน่นอนว่าเราไม่มีทางที่จะทำอะไรสำเร็จได้ ในปัจจุบันนี้ นักวิทยาศาสตร์ในสาขาการเลี้ยงสัตว์ได้ค้นพบสิ่งที่แต่ก่อนนี้ไม่เคยรู้ จึงทำให้ความเชื่อเก่าๆ เบียดหายไปมากและเบียดไปในทางดี เช่นแต่ก่อนนี้เชื่อกันว่า โคจากเมืองหนาวมาอยู่เมืองร้อนไม่ได้ เพราะว่ามันทนร้อนไม่ได้ แต่เดี๋ยวนี้กลับมีความเชื่อว่ามันใช้เพราะมันทนร้อนไม่ได้ แต่เป็นเพราะในแถบร้อนนั้นมันมีแร่ธาตุบางอย่างน้อย หมายความว่าดินแถบนั้นย่อมมีแร่ธาตุน้อยไม่พอกับความต้องการของโค เป็นสาเหตุของโรคโลหิตจางแต่ถ้ามีแร่ธาตุครบทุกอย่างที่ต้องการแล้ว มันก็จะมีชีวิตอย่างสบาย สามารถให้นม และมีลูกหลานได้ การค้นคว้าใหม่ๆ นี้จะช่วยให้การเลี้ยงโคนมในเมืองร้อน เช่น เมืองไทย มีหวังมากขึ้นกว่าแต่ก่อนเรื่องนี้เป็นความจริงที่เราได้ทดลองกันแล้ว และมีตัวอย่างหลายประเทศในแถบร้อน ซึ่งในเวลานี้เขาสามารถเลี้ยงโคนมที่มาจากเมืองหนาวกันได้เป็นอย่างดีเพียงแต่เพิ่มอาหารแร่ธาตุให้และมีการจัดการที่ถูกต้อง

ต้องขออภัยที่ไดกล่าวเรื่องหน้า ๆ ซาก ๆ หาดยครึ่งหาดยหน แต่ก็มีผู้สงสัยและ

อยากให้แข็งแรงให้ละเอียดยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องมากดัวซ้ำอีก หวังว่าคำบรรยายนี้จะเกิดประโยชน์แก่ผู้ฟังบ้างตามสมควร ซึ่งอาจทำให้มีผู้สนับสนุนโครงการเลี้ยงโคนมของกระทรวงเกษตรมากขึ้นก็เป็นได้ และขอสรุปคำบรรยายครั้นว่า เหตุที่ทั่วโลกรพยายามชักชวนให้ประชาชนเลี้ยงโคนมและค่อมกันให้มาก ๆ ก็เนื่องจากว่า การเลี้ยงโคนมมีความสำคัญในทางเศรษฐกิจแก่กสิกรทุกประเทศ นมเป็นอาหารที่ทำให้ร่างกายสมบูรณ์ โคนมเป็นสัตว์เลี้ยงที่ทำให้ดินสมบูรณ์อยู่เสมอทำให้ได้ผลิตภัณฑ์สูงได้ทั้งเนื้อได้ทั้งนมได้ทั้งปุ๋ย ดังนั้นประเทศใดที่มีการเลี้ยงโคนมมาก ประเทศนั้นจะมีเศรษฐกิจดี กสิกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ประชาชนจะมีอนามัยสมบูรณ์ หรือดังคติพจน์ที่พูดกันทุกวันนี้ว่า มีเงินใช้ไร้โรค พาให้สุขสมบูรณ์ เป็นนโยบายประการสำคัญที่รัฐบาลนี้ต้องการให้มีขึ้น นั่นเอง.

สวัสดิ์.

ยศอำนาจวาสนาอย่างอาหาร
 วัประมาณบริโภคเพิ่มโชคผล
 หากละโมภโภภพาเข้าตาจน
 จักทุกข์ทนร้อนร้อนชีวา.

ยศตำแหน่งหน้าที่มีฤทธิ์เดช
 ใช้ผิดเหตุผิดผลคนครหา
 หากถูกต้องครองธรรมเข้าตำรา
 เสมือนขารมีเสริมเพิ่มบุญเรา

ศุภมัสดุ.